

Rapport Zienswijzen:

- **Ontwerp Besluit Omgevingsvergunning voor het bouwen en exploiteren van het Windpark Staphorst**
- **ontwerp Besluit maatwerkvoorschriften slagschaduw**
- **ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het Windpark Staphorst**

Gedateerd 27 augustus 2019

INHOUDSOPGAVE

- 1. Inleiding**
- 2 Procedure ontwerpbestemmingsplan**
- 3. Samenvatting en beantwoording zienswijzen**
- 4. Conclusie**

1. INLEIDING

In dit document worden de zienswijzen behandeld, die ingediend zijn tegen:

- het ontwerp Besluit Omgevingsvergunning voor het bouwen en exploiteren van het Windpark Staphorst
- het ontwerp besluit maatwerkvoorschriften voor slagschaduw
- de ontwerp verklaring van geen bedenkingen voor het Windpark

De Omgevingsvergunning met goede ruimtelijke onderbouwing maakt de bouw en exploitatie van een Windpark van 12 MW, gelegen in het gebied dat globaal begrenst wordt door de Berkenstouwe, J.J. Gorterlaan, Oosterparallelweg en Bovenweg, mogelijk.

2. PROCEDURE

Ter inzage

Na voorafgaande publicatie op 14 mei 2019 in het huis-aan-huisblad "De Staphorster", in de Staatscourant en op de website van de gemeente Staphorst zijn met ingang van 15 mei 2019 de onder 1. genoemde ontwerpen voor een ieder voor een periode van zes weken ter inzage gelegd. De ontwerpen met de hierbij behorende stukken konden tijdens de openingsuren in het gemeentehuis te Staphorst worden ingezien. Ook waren de stukken te raadplegen via de gemeentelijke website.

Zienswijzen

Gedurende de hiervoor genoemde termijn kon een ieder mondeling dan wel schriftelijk zienswijzen naar voren brengen. Er zijn vier zienswijzen ingediend. In hoofdstuk drie worden de ingekomen zienswijzen samengevat en vervolgens van een gemeentelijk standpunt voorzien. Tot slot wordt de nota afgesloten met een conclusie, waarbij is aangegeven of de zienswijze al dan niet wordt overgenomen. De zienswijzen zijn binnen de termijn ontvangen en worden meegenomen in de afweging.

3. SAMENVATTING EN BEANTWOORDING INDIVIDUELE ZIENSWIJZEN

De samenvattingen van en gemeentelijke reacties op de verschillende zienswijzen zijn als volgt genummerd:

Reclamant 1. nrs. 1.1 t/m 1. 9

Datum brief: 18 juni 2019

Datum ontvangst: 20 juni 2019

Reclamant 2. nrs. 2.1 t/m 2.5

Datum brief: 13 juni 2019

Datum ontvangst: 18 juni 2019

Reclamant 3. **nrs. 3.1 t/m 3.57**

Datum brief: 24 juni 2019

Datum ontvangst: 24 juni 2019

Reclamant 4. **nrs. 4.1 t/m 4.7**

Datum brief: 20 juni 2019

Datum ontvangst: 22 juni 2019

Nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze	Beantwoording
1.1	-	Een grote fout is dat men geen gebruik gemaakt heeft van onderzoeken die er al lagen. Op 19 december 2017 heeft het college van B&W besloten om in principe in te stemmen met het plan 'Hooikammer' betreffende energieopwekking en opslag daarvan via de overslag van elektrische auto's. 'Hooikammer' heeft een uitgebreid onderzoek gedaan naar een geschikte locatie, maar doen daar vervolgens niets meer mee.	Het onderzoek waaraan gerefereerd wordt, is plan 'Hooikammer'. Dit plan voorziet in de grootschalige opslag (via accu's van elektrische auto's) en opwekking (via zonnepanelen) van duurzame energie. In de ten behoeve van het plan 'Hooikammer' opgestelde ruimtelijke onderbouwing zijn de vestigingsmogelijkheden op de drie bestaande bedrijfsterreinen en een locatie aan de Uithofsweg met elkaar vergeleken. Laatstgenoemde locatie wordt van deze vier opties als de meeste wenselijke aangemerkt. Ruimtelijke gezien zijn er geen overeenkomsten aan te wijzen tussen het realiseren van een stalling van auto's in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen en het plaatsen van windturbines. Het is dan ook niet zinvol het onderzoek voor het plan Hooikammer te betrekken bij een plan voor de plaatsing van windturbines. Ten behoeve van het Windpark Staphorst is breed onderzoek gedaan dat specifiek gericht is op de plaatsing van windturbines. Dat staat los van het plan 'Hooikammer'.

			Ten aanzien van andere vormen van duurzame energie als alternatief voor windenergie, wordt opgemerkt dat voor windenergie een provinciale doelstelling voor Wind op Land geldt. Dit park geeft hier voor een deel invulling aan en draagt daarmee bij aan die doelstelling; - andere vormen van duurzame energie zijn om die reden in dit kader reeds niet reëel.
1.3	-	Heeft B&W en de gemeenteraad nagedacht over hoe deze molens te koppelen zijn aan andere energiebronnen? Hooikammer heeft een voorzetje gegeven van mogelijkheden. Aan welke mogelijkheden denkt u?	De opgewekte stroom van de windturbines van het voorliggende plan Windpark Staphorst wordt afgezet op het regionale elektriciteitsnet. Er is geen aanleiding de windturbines te koppelen met andere energiebronnen en dit maakt geen onderdeel uit van het initiatief.
1.4	-	Er is gezegd dat door 1 molen 70 meter te verplaatsen zodat het Bullingerslag niet op slot wordt gezet. Dit is een vreemde uitspraak. Daar is immers helemaal geen onderzoek naar gedaan. Leert de gemeente dan niet van eerder begane fouten? U weet hoe het gegaan is in woonwijk plan Zuid? De gatenkaas van onbebouwde terreinen is nog steeds zichtbaar.	Bij het vaststellen van het ontwerpbesluit voor Windpark Staphorst is door de gemeenteraad gevraagd te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan voor een verschuiving van de windturbines richting het zuiden, om de eventuele toekomstige uitbreiding van de Bullingerslag tot de Gorterlaan te ontzien. Door WDS is vervolgens onderzocht of deze verschuiving mogelijk is en in hoeverre de verschoven turbineposities een belemmering vormen voor de uitbreiding van de Bullingerslag. Daaruit blijkt dat een beperkte verschuiving van turbine 1 met ca. 90 meter mogelijk is en tot een beperking van de effecten voor de omgeving (en dus voor de Bullingerslag) leidt. Reeds ten tijde van het ontwerpbesluit was dus duidelijk dat er geen reden bestaat te veronderstellen dat het plan waarop het ontwerpbesluit betrekking heeft, of een eventuele verschuiving van één molen, een negatieve invloed heeft op de totstandkoming van de eventuele uitbreiding van Bullingerslag. In het plan is rekening gehouden met de voorziene uitbreiding van de Bullingerslag zoals vastgesteld in de door de gemeente vastgestelde Omgevingsvisie "Staphort voor elkaar". Bij de raadsbehandeling t.b.v. het ontwerpbesluit voor Windpark Staphorst is duidelijk geworden dat

			ook voor de situatie dat aanvullend op de uitbreiding die is voorzien tot aan de J.J. Gorterlaan, uitbreiding mogelijk blijft.
1.5	-	Willen we weten of Bullingerslag niet op slot wordt gezet, dan had u onderzoek moeten doen naar de verkoopbaarheid van terreinen na plaatsing van de windmolens. Straks ontstaat daar ook een gatenkaas. Er staan nog genoeg boerenschuren leeg, waarin men een bedrijfje kan starten.	Er is geen aanleiding te veronderstellen dat plaatsing van de windturbines een belemmering oplevert voor de verkoopbaarheid van bedrijfsterreinen gezien de afstand van het plan tot bestaand nog uitgeefbaar bedrijfsterrein en de reeds voorziene uitbreiding. Daarbij geldt dat op een bedrijventerrein bedrijfsmatige activiteiten zijn gevestigd waardoor op zichzelf de nabijheid van een energie-installatie naar verwachting geen belemmering voor de verkoop van gronden vormt.
1.6	-	Er is geen beleidsvisie voor over 15-20 jaar. We kunnen verwachten dat het Bullingerslag binnen 20 jaar wel volgebouwd is. Dan zou het logisch zijn om over de Gorterlaan, langs de spoorlijn een nieuw gebied voor industrie in te plannen. Die mogelijkheid is er dan niet meer. Dan wordt het nu wel tijd om zich te bezinnen waar de uitbreidingen t.z.t. wel plaatsvindt.	Ten behoeve van de besluitvorming is rekening gehouden met de potentiële invloed van het windpark op autonome ontwikkelingen zoals die zijn vastgelegd in onder meer de Omgevingsvisie van de gemeente. Wij zien voldoende uitbreidingsmogelijkheden in de (verre) toekomst. Verder is van belang dat het windpark een tijdelijke vergunning krijgt voor een periode van 25 jaar. Er is dan ook geen aanleiding nu reeds te bezinnen op toekomstige uitbreidingen en dit te betrekken bij de besluitvorming anders dan reeds gedaan.
1.7	-	Het is vreemd om de windmolens niet bij elkaar te plaatsen. Door ze bij elkaar te plaatsen kunnen de omwonenden een veel grotere vergoeding krijgen. Hun woningen zijn toch al in waarde gezakt. Nu krijgt de gemeente straks te maken met een waardevermindering van woningen in twee gebieden. Dat betekent voor de gemeente ook verminderde WOZ inkomsten. Hebt u deze verminderde inkomstenpost al doorberekend?	Nu er een aanvraag om omgevingsvergunning is ingediend voor het huidige plan, moet beoordeeld worden of dat plan – met de door initiatiefnemer gekozen situering van windturbines – getuigt van een goede ruimtelijke ordening. In de ruimtelijke onderbouwing is onderbouwd dat de plaatsing van de windturbines voldoet aan een goede ruimtelijke onderbouwing. De eventuele invloed op WOZ-inkomsten voor de gemeente of vergoeding voor de omwonenden bij bestaande windturbines zijn hierbij niet meegewogen.
1.8	-	Regeren is vooruitzien en dat heb ik in dit proces van voorbereiding voor plaatsing van windmolens helemaal gemist. Waar wilt u de volgende generatie mee opzadelen?	De ontwerpbeschikking is afgegeven voor een tijdelijke periode van 25 jaar; deze termijn zal ook in de definitieve beschikking worden opgenomen. Op deze wijze is de tijdelijkheid van het windpark geborgd.

		De molens staan er wel voor 25 – 30 jaar! Wordt dit wel voldoende beseft?	De levensduur van het windpark is derhalve onderkend in de besluitvorming. Overigens dragen windturbines bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen, die bedoeld zijn om ook voor volgende generaties een leefbaar klimaat te behouden.
1.9	-	Van harte wens ik dat het college van B&W samen met de gemeenteraad deze zienswijze serieus nemen en tot een andere beslissing komen dan wat ze nu voorstaan. Het is nog niet te laat om het plan van Hooikammer alsnog als uitgangspunt te nemen.	Deze zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.
2.1	-	Mijns inziens horen de windmolens niet in het gebied De Lommert. Het beleid van de gemeente is dat gebieden niet versnipperd moeten raken. Daarom wil ik jullie erop wijzen dat die windmolens beter passen qua ruimte en zichtvelden bij de andere drie windmolens die al op het grondgebied van Staphorst staan. Bedrijven worden ook niet overal versnipperd neergezet, want daar krijg je ook geen vergunning voor.	In het voortraject is in opdracht van de gemeente Staphorst en de provincie Overijssel een locatiestudie gedaan naar mogelijke locaties voor windenergie binnen de gemeente. Daaruit zijn in ieder geval twaalf locaties naar voren gekomen waar windenergie gerealiseerd zou kunnen worden. De locatie van windpark Staphorst is er daar één van. De gemeente heeft initiatiefnemers de ruimte gegeven zelfstandig een onderbouwd voorstel te doen voor een van de twaalf potentiële locaties. De nu gekozen locatie is daarmee dus in lijn met het raadsbesluit van 9 januari 2018 waarin de raad de ruimte biedt aan initiatieven om met een voorstel te komen met een locatie binnen de gemeente Staphorst, buiten de door de provincie vastgelegde uitsluitingsgebieden. De locatiekeuze is onderbouwd en toegelicht in paragraaf 4.1 van de ruimtelijke onderbouwing en paragraaf 3.1 van het MER. Hieruit komt naar voren dat de locatie geschikt is, onder meer vanuit het oogpunt van het aspect landschap en ten opzichte van de bestaande windturbines op het grondgebied van Staphorst. Er is dan ook sprake van een goede ruimtelijke ordening voor wat betreft de gekozen locatie.
2.2	-	In het gebied bij de andere windmolens is mijns inziens minder overlast omdat er in het gebied in totaal minder	De invloed op woningen in de omgeving is bepaald en beoordeeld en aanvaardbaar bevonden.

		woningen staan die overlast van de windmolens krijgen.	
2.3	-	De cirkel van overlast die WDS hanteert is in mijn oogpunt veel te klein genomen. Omdat de windmolens 212 meter tiphoogte worden, is het overlast in alle opzichten geestelijk gezien op mensen veel groter als WDS denkt en wat de onderzoeken aangeven.	Het windpark is getoetst op de geldende normen voor onder meer geluid en slagschaduw. Die normen gaan niet uit van cirkels of afstanden waarbinnen sprake zou zijn van hinder, maar van een bepaalde mate van belasting op (de gevel) van gevoelige objecten. Windpark Staphorst voldoet op alle aspecten aan de geldende wet- en regelgeving. Daarbij is uitgegaan van de worst-case situatie. Dit ligt ten grondslag aan de besluitvorming. Terzijde geldt dat uit de aanvraag en beoordeling volgt niet dat de initiatiefnemers van een specifieke afstand uitgaan voor overlast.
2.4	-	Daarom pleit ik ervoor dat de windmolens bij de andere drie windmolens geplaatst worden en dat ze geen 212 meter hoog worden, maar dan 4 windmolens van net geen 150 meter hoog, zodat er dan toch 12 MW opgewekt kan worden.	In het MER is een onderbouwing gegeven voor de keuze voor het voorkeursalternatief. Daar is toegelicht dat een opstelling van vier kleinere windturbines t.o.v. drie grotere windturbines beduidend minder energieopbrengst levert, terwijl de effecten op de omgeving niet per se minder zijn (o.a. ten aanzien van ecologie en hinder). Er wordt kennisgenomen van hetgeen wordt bepleit, echter, er is, zoals toegelicht onder 2.1-2.3, geen aanleiding om het voorgenomen besluit op dit punt aan te passen.
2.5	-	Dan heb je eveneens geen contourverlichting nodig, want dat geeft voor de flora en fauna en de mensen veel verstoring.	De toepassing van de vereiste luchtvaartverlichting is betrokken bij de beoordeling van de gevolgen van het initiatief en deze zijn aanvaardbaar bevonden. WDS kiest ervoor gebruik te maken van de mogelijkheid om de verlichting vastbrandend uit te voeren en tevens te dimmen, afhankelijk van de zichtomstandigheden, ten einde de overlast tot een minimum te beperken.
3.1	1.2	Kort gezegd zijn reclamanten van mening dat het voorziene Windpark Staphorst niet in stand kan blijven, omdat het niet voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Op de volgende punten:	Zie de reacties hierna. De zienswijze geeft geen aanleiding de conclusie te trekken dat het voorgenomen initiatief niet zou getuigen van een goede ruimtelijke ordening en geeft derhalve geen aanleiding het besluit aan te passen.
3.2	2.1/2.2	Op grond van art. 1:3 lid 3 Awb is bepaald dat onder een	Het plan getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Het ontwerpbesluit

	aanvraag moet worden verstaan: een verzoek van een belanghebbende om een besluit te nemen. Het is op voorhand overduidelijk dat de huidig ingediende aanvraag voor windpark Staphorst niet kan worden verwezenlijkt (Red: onder verwijzing naar een drietal uitspraken van de ABRvS). Tijdens de vergadering op 16 april jl is een motie door de gemeenteraad aangenomen waarin het college wordt opgeroepen om samen met de initiatiefnemer, en indien nodig de provincie de belemmeringen van windmolens voor de in de toekomst gewenste uitbreiding van de Bullingerslag, de Baarge en de Slagen weg te nemen door verplaatsing naar een andere plek in het gebied en het plan vervolgens gewijzigd aan de raad voor te leggen.	en de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen concluderen dit, uitgaande van de locaties van de windturbines zoals die in de aanvraag zijn opgenomen met de bijbehorende onderbouwing en onderzoeken. Tijdens de raadsvergadering inzake de ontwerp-verklaring van geen bedenking is opgeroepen te onderzoeken of een beperkte aanpassing mogelijk is van de opstelling; Dit onderzoek heeft plaatsgevonden en de raad is geïnformeerd over de resultaten daarvan. Het verzoek heeft de afgifte van de ontwerpen niet in de weg gestaan en heeft daarmee de publicatie van het ontwerp besluit eveneens niet in de weg gestaan. Los van de vraag of de opstelling nog (zeer) beperkt zal wijzigen, staat vast dat de ingediende aanvraag met zekerheid kan worden verwezenlijkt, op de wijze waarop deze oorspronkelijk is aangevraagd. De genoemde verwijzing naar de uitspraak van de ABRvS van 14 november 2012 (ECLI:NL:RVS:2012:BY3028) is niet relevant aangezien deze ziet op een situatie waarbij een initiatiefnemer een aanlegvoorziening op gronden van een waterschap wilde realiseren maar geen goedkeuring hiervoor van het betreffende waterschap bezat. Dit heeft geen relatie met hetgeen in de zienswijze wordt aangevoerd of de situatie voor het initiatief. De verwijzing naar een andere uitspraak van de ABRvS betreft een vergelijkbare zaak waarbij een grondeigenaar zich verzet tegen de door een andere partij aangevraagde vergunning op grond van de betreffende eigenaar. Dit heeft eveneens geen relatie met hetgeen in de zienswijze wordt aangevoerd of de situatie voor het initiatief. Naar aanleiding van de betreffende motie is inderdaad onderzocht of een beperkte onderschikte wijziging mogelijk is. Zoals toegelicht onder 1.4 blijkt een beperkte wijziging mogelijk. Dat heeft tot een verschuiving geleid waardoor het windpark niet in de weg staat aan een eventuele
--	---	--

			toekomstige uitbreiding van de Bullingerslag. Het aangepaste plan, inclusief de bijbehorende onderbouwing is daarop gewijzigd aan de raad voorgelegd. Ten behoeve van het definitieve besluit is het gewijzigde plan getoetst en is geconcludeerd dat het voornemen voldoet aan wet- en regelgeving en eveneens getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Ook voor wat betreft mogelijke toekomstige uitbreidingen van Bullingerslag. De wijziging van de opstelling betreft een wijziging van ondergeschikte aard t.o.v. het plan dat ten grondslag lag aan het ontwerpbesluit. Effecten worden op een aantal punten zelfs kleiner t.o.v. dat plan. Deze wijziging – die zal worden aangebracht in het plan nadat het ontwerpbesluit ter inzage heeft gelegen – leidt daarmee niet tot grotere of andere nadelige effecten voor de omgeving. Om die reden hebben wij redelijkerwijs kunnen besluiten het ontwerpbesluit al ter inzage te leggen en hoeft er eveneens niet opnieuw een ontwerpbesluit ter inzage gelegd te worden. Door de wijziging na het ontwerpbesluit zijn de belangen van derden immers niet geschaad.
3.3	2.2	Met een zo goed mogelijke positionering van de windmolens en een grondige inventarisatie van de in de motie genoemde belemmeringen, is WDS dus noodgedwongen op zoek gegaan naar een mogelijkheid om de opstelling nader te optimaliseren. Resultaat is een mogelijke verschuiving van de noordelijke turbines in zuidelijke richting over een afstand van 70 meter. Gezien het korte tijdsbestek tussen de opiniërende en besluitvormende raadsvergadering is het voor WDS niet mogelijk de onderzoeken uit te voeren die noodzakelijkerwijze voortvloeien uit deze verschuiving. Dit is een onherstelbare omissie.	Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de beantwoording onder 3.2. De vereiste onderzoeken voor het gewijzigde plan zijn afgerond en ingediend. Op basis daarvan vindt besluitvorming plaats.
3.4	2.3 (1)	Er is voorgesteld om de aanvraag zonder verschuiving ter	Zie beantwoording onder 3.2

		inzage te leggen. Hiermee is voorkomen dat de tijdsplanning van het project, zoals vastgelegd in de bestuursafspraken met de provincie, overschreden wordt. Dat is tegenstrijdig met het raadsbesluit van 9 jan. 2018, dat aangeeft dat het plaatsen van windturbines geen sluitstuk hoort te zijn van een proces waarin onder oneigenlijke tijdsdruk en een vooraf genormeerde capaciteit aan MW dient te worden verwezenlijkt. Het college had de aanvraag in dit geval niet in behandeling mogen nemen, aangezien op voorhand duidelijk was en is dat de aangevraagde vergunning nooit gerealiseerd kan worden in het licht van een goede ruimtelijke ordening – strijdig met art.2.12 lid 1 sub a onder 3 wabo – en is daarnaast het besluit door tijdsdruk is genomen.	
3.5	2.3 (2)	Ook had de gemeenteraad de vvgb niet mogen afgeven, omdat deze verklaring juist de goede ruimtelijke ordening had moeten beschermen, waarvan in de aanvraag geen sprake is. De gemeenteraad en het college lopen vooruit op de zaken doordat beide bestuursorganen verwachten dat de onderzoeken zullen leiden tot een goede ruimtelijke ordening, terwijl die niet ruimtelijk is onderbouwd door het ontbreken van de onderzoeken.	De aanvraag die ten grondslag ligt aan de ontwerpbesluiten die ter inzage zijn gelegd, was voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing waarin is aangetoond dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Op basis daarmee kon met recht worden besloten om de (ontwerp-)verklaring van geen bedenkingen af te geven en het ontwerpbesluit ter inzage te leggen.
3.6	2.4	Mocht het college wel van mening zijn dat de aanvraag in behandeling genomen had mogen worden, dan is er sprake van het verbod van detournement de pouvoir, art. 3:3 Awb. Het college had er rekening mee moeten houden dat door de wijze van handelen de rechtsbescherming van reclamanten wordt ontnomen. Reclamanten kunnen over de nieuw ingediende onderzoeken van WDS geen zienswijze indienen, waardoor het college zonder zienswijze daarop een definitief	De rechtsbescherming van de indieners van de zienswijzen wordt niet beperkt aangezien het besluit open staat voor beroep. De genoemde wijziging is van ondergeschikte aard, aangezien het een beperkte verschuiving betreft die niet tot grotere negatieve milieueffecten leidt. Er is dan ook geen reden te veronderstellen dat indieners in hun rechtsmogelijkheden worden beperkt of anderszins benadeeld worden. De mening van reclamant dat er sprake is van detournement de pouvoir wordt niet gedeeld, aangezien het college de aanvraag behandeld heeft

		besluit gaan nemen en het college in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel, in de zin van art. 3:2, een besluit neemt.	conform het daartoe geldende wettelijke kader. Er is geen sprake van strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel aangezien zienswijzen worden betrokken bij het definitieve besluit. Een beperkte wijziging van ondergeschikte aard waardoor belangen van derden niet worden geschaad, maakt het besluit niet onzorgvuldig. De aangevraagde wijziging is beoordeeld, is niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening en leidt tot een (beperkte) verbetering ten opzichte van de oorspronkelijk aangevraagde situatie.
3.7	3.1	De gemeenteraad had de vvgb moeten afwijzen omdat het plan voor een aanzienlijk aantal omwonenden hinder gaat veroorzaken, terwijl de documenten houdende voorwaarden aan medewerking 'realisatie 12 MW windenergie in Staphorst' aangeeft dat de initiatieven geen hinder mogen veroorzaken. Binnen 10x de tiphoogte zal volgens de Afdeling op zijn minst sprake zijn van hinder. In de bijlage treft u een kaart aan waarin zichtbaar is dat maar liefst 2632 objecten worden getroffen door hinder. Ook is het zeer aannemelijk dat omwonenden buiten die kring enige vorm van hinder van enige betekening kunnen ervaren	In de voorwaarden waarnaar wordt verwezen is aangegeven dat er geen sprake mag zijn van overlast, in tegenstelling tot hetgeen in de zienswijze is opgenomen. Ten behoeve van de VVGB heeft de gemeenteraad kennis genomen van de ruimtelijke onderbouwing met bijbehorende onderzoeken ten aanzien van aspecten die relevant zijn voor het beoordelen van 'overlast, zoals in de vorm van slagschaduw en geluid. De onderzoeken en de aanvraag wijzen uit dat ruimschoots kan worden voldaan aan de normen voor geluid en dat door middel van maatwerk wordt geborgd dat slagschaduw tot een minimum wordt beperkt (0-1 uur per jaar). De verwijzing naar de uitspraak van de ABRvS is niet relevant in dit licht aangezien de ABRvS de maat van 10x de tiphoogte benoemt (ECLI:NL:RVS:2018:616) als afstand waarbuiten geen gevolgen van enige betekenis meer kunnen worden verwacht. Deze maat geldt niet als norm voor het bepalen van overlast en is ook niet gehanteerd door de gemeente Staphorst bij het beoordelen van het plan.
3.8	3.3	Recent heeft de afdeling bekendgemaakt dat het PAS niet mag worden gebruikt als toestemmingsbasis voor activiteiten. Tijdens de aanleg en verwijderingsfase kunnen door de aanleg van het windpark effecten optreden door de uitstoot.	De zienswijze geeft niet aan op welke grond de PAS in de weg staat aan de gevraagde vergunning. De tijdelijke depositie van stikstof is betrokken bij het ontwerpbesluit. Uit het onderzoek bleek een depositie onder de drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jr. Na publicatie van het

		In het MER is daarom met behulp van het programma Aeries de stikstofdepositie berekend. De gemeente Staphorst heeft nog niet aangegeven hoe zij met deze situatie omgaat. De uitspraak leidt ertoe dat veel vergunningen voorlopig niet worden afgegeven en vergunningen on hold worden gezet. Reclamanten vragen daarom ook om aanhouding van het ontwerpbesluit van WP Staphorst.	ontwerpbesluit heeft de ABRvS uitspraak gedaan inzake de PAS waarin deze drempel gold als grens waaronder negatieve effecten op Natura 2000-gebieden waren uit te sluiten. Deze drempel is door de uitspraak niet meer relevant. Ten behoeve van het definitieve besluit is derhalve een aanvullende beoordeling uitgevoerd. Deze is als aanvulling op de aanvraag ingediend en wordt ter inzage gelegd bij het definitieve besluit. Uit deze aanvullende beoordeling volgt dat er geen sprake is van een (tijdelijke) depositie van stikstof bij stikstofgevoelige habitats of habitattypen in Natura 2000-gebieden. Een negatief effect op de natuurlijke kenmerken en instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden is dan ook bij voorbaat uit te sluiten en er is geen aanleiding om het (ontwerp-) of definitieve besluit aan te houden of het besluit aan te passen.
3.9	3.4	De norm en het onderzoek naar (laagfrequent) geluid voldoen niet aan art. 1.11 Activiteitenbesluit milieubeheer jo art. 3.14a t/m 3.14^e, en bijlage 4 Activiteitenregeling milieubeheer. Verweerder handelt in strijd met de vereiste zorgvuldigheid. De norm biedt onvoldoende bescherming aan omwonenden tegen de objectieve negatieve (gezondheids)effecten van (laagfrequent) geluid. De blootstelling aan (laagfrequent) geluid wordt ernstig onderschat. Een goed woon en leefklimaat kan niet worden gegarandeerd	In de geluidsnormen van het Activiteitenbesluit zijn piekgeluiden en laagfrequent geluid verdisconteerd. Het verdisconteren van soorten geluiden in de norm wil zeggen dat op de gevel van de woning piekgeluiden, of hoge en lage tonen en laagfrequent geluid, mogen optreden tot 47 dB jaargemiddeld, respectievelijk 41 dB jaargemiddeld in de nachtperiode. Zolang aan deze – rechtstreeks werkende – normen is voldaan – is een goed woon- en leefklimaat geborgd en wordt ook voldoende bescherming geboden tegen eventuele (gezondheids)effecten van (laagfrequent) geluid. Het onderzoek op basis waarvan de maximale geluidsbelasting als gevolg van WDS is vastgesteld, voldoet aan het Reken- en meetvoorschrift windturbines en voldoet aldus ook om de mate van laagfrequent geluid als gevolg van WDS te bepalen.
3.10	3.5	Op 10 okt. 2018 publiceert de WHO een nieuwe geluidsrichtlijn. Er is objectief bewijs voor gezondheidsproblemen als gevolg van windturbine geluid. De	Hetgeen de zienswijze stelt is niet overeenkomstig de inhoud van de rapportage waarnaar wordt verwezen. De WHO stelt vast dat onderzoek dat negatieve effecten aangeeft afwezig is of van lage tot zeer lage

		WHO benadrukt in de geluidsrichtlijn, strenge aanbevelingen die dienen als basis voor beleidsprocessen ter bescherming van de volksgezondheid, door het aanwijzen van een limiet en minimum standaard voor wetgeving.	kwaliteit. De WHO concludeert in haar rapportage dan ook dat er zeer weinig bewijs is dat wijst op nadelige effecten van windturbinegeluid voor gezondheid.
3.11	3.6	Het besluit tot vaststelling van het inpassingsplan moet worden getoetst aan de hand van de feiten zoals die zich voordeden en het recht dat gold ten tijde van het nemen van dat besluit. In dit nieuwe rapport adviseert WHO een grens onder 45 dB LDEN voor geluid afkomstig van windturbines vanwege gezondheidseffecten. Windturbinelawaai boven deze norm wordt door de WHO geassocieerd met negatieve gezondheidseffecten. Een dergelijke toetsing ontbreekt in de onderhavige besluitvorming.	Het advies van de WHO betreft een zgn. voorwaardelijk advies, het betreft geen direct werkende regelgeving. Zoals aangegeven onder 3.10 vindt de WHO geen bewijs voor negatieve gezondheidseffecten ten gevolge van windturbinegeluid. Het advies geeft dan ook geen aanleiding te veronderstellen dat er reden bestaat de Nederlandse normen voor windturbinegeluid te herzien. Daarbij kent Nederland een geluidsnorm die als jaargemiddelde slechts beperkt hoger is dan het advies van de WHO met aanvullend een specifieke norm van de nachtperiode. Er is dan ook geen aanleiding te veronderstellen dat de Nederlandse geluidsnormen onvoldoende bescherming bieden en onaanvaardbaar zijn voor wat betreft de mate van geluidhinder als gevolg van windturbines en een eventueel effect op het woon- en leefklimaat van derden.
3.12	3.7	Reclamanten vragen om de norm ex art. 3.12 Activiteitenbesluit niet toe te passen, omdat door toepassing van de norm onder de concrete gevalsomstandigheid onredelijke uitwerkt, en niet garandeert dat initiatiefnemers aan haar wettelijke plicht tot bescherming van de goede ruimtelijke ordening kan voldoen zodat niet gesteld kan worden dat in redelijkheid aansluiting bij de norm kan worden gezocht.	De norm uit art 3.12 van het Activiteitenbesluit heeft geen relatie met windturbines. Waarschijnlijk doelen insprekers op artikel 3.12 van de Activiteitenregeling ten aanzien van de maximale slagschaduwduur bij gevoelige objecten. Het betreft hier een rechtstreeks werkende norm waaraan bij exploitatie van het windpark moet worden voldaan en waarvan de ABRvS reeds meerdere malen heeft vastgesteld dat het voldoen aan deze norm leidt tot een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en dat in dat geval sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Er is dan ook geen reden deze norm als onredelijk te beoordelen in de concrete gevalsomstandigheid, nog los van het feit dat insprekers niet concreet aangeven waarom in dit geval toepassing van de norm onredelijk uitwerkt.

			Overigens merken wij op dat initiatiefnemers een maatwerkvoorschrift hebben aangevraagd welke in ontwerp ter inzage is gelegd met de overige ontwerpbesluiten om de maximale slagschaduwduur per jaar te beperken tot een minimale belasting van 0-1 uur. Des te meer kan de zienswijze niet worden gevolgd dat er in onderhavige concrete situatie sprake zou zijn van een onredelijke situatie die niet voldoet aan een goede ruimtelijke ordening.
3.13	3.8	De maximale afstand waarop slagschaduw nog als hinderlijk wordt beschouwd is in het MER vastgesteld op 1728 meter. Het is in dat opzicht vreemd, juridisch rechtsongeldig c.q. onzeker, dat de vergoeding voor omwonenden tot 1300 meter is vastgesteld. Het was logischer geweest om alle omwonenden die hinder gaan ondervinden, te weten omwonenden tot een gebied van 2120 meter een vergoeding aan te bieden	De vergoeding die aanvrager aanbiedt aan omwonenden maakt geen onderdeel uit van de aanvraag om omgevingsvergunning en daarmee dus ook niet van onderhavige besluitvorming. De zienswijze wordt dan ook ter kennisname aangenomen.
3.14	3.9	Voor slagschaduw geldt dat ter hoogte van het toekomstig bedrijventerrein en uitbreiding van de woonwijk een overschrijding van de slagschaduwnorm zal plaatsvinden. Er moet dan dus extra's stilstand worden toegepast. Er is niet nader omschreven – en dus berekend- waarom deze extra stilstand niet zal leiden tot een onrendabele businesscase. Ook het initiatiefvoorstel van prowind geeft aan dat zoekgebied 8 niet de voorkeur heeft, omdat dit voor een grote impact op deze woningen gaat zorgen.	De slagschaduweffecten op eventuele toekomstige uitbreidingen of reeds geplande uitbreidingen van het Bullingerslag en De Slagen zullen tot extra stilstand leiden. Deze stilstand bedraagt ca. 0,9% (van het jaar) en zal daarmee niet dusdanig van invloed zijn op de opbrengst dat er geen sprake meer is van een uitvoerbaar project, aangezien de stilstand met name bepaald wordt door dichtbijgelegen woningen. In bijlage 5 bij de aanvraag, het akoestisch en slagschaduwrapport, is de belasting bij de reeds geplande uitbreiding van de woonwijk de Slagen en bedrijventerrein Bullingerslag reeds in beeld gebracht. Daaruit blijkt dat het windpark een beperkte invloed heeft op deze twee locaties, zodat er maar beperkte stilstand nodig zal zijn. Er is geen aanleiding te concluderen dat het project als gevolg hiervan niet financieel uitvoerbaar is.
3.15	3.10	Reclamanten stellen dat het plaatsgebonden risico voor	Uit het onderzoek in bijlage 6a bij de aanvraag volgt dat er geen

		buiten de inrichting gelegen (beperkt) kwetsbaar objecten, veroorzaakt door windturbines of een combinatie van windturbines hoger is dan 10-6, respectievelijk 10-5 per jaar, zulks in strijd met art. 2.15a Activiteitenbesluit milieubeheer.	kwetsbare objecten binnen de Plaatsgebonden risicocontour van 10-6 en geen beperkt kwetsbare objecten binnen de Plaatsgebonden risicocontour van 10-5 zijn gelegen. Hetgeen gesteld wordt in de zienswijze kan dan ook niet gevolgd worden.
3.16	3.11 (1)	In de aanvraag zijn de windturbines gepositioneerd binnen de contouren van het munitiedepot. In de notitie scenario's windpark Staphorst, d.d. 1 mei 2019, is opgenomen dat een mogelijke verschuiving van de windturbines, ter waarborging van een goede ruimtelijke ordening, de windturbine WT-2 binnen de A-zone komt te liggen van het munitiedepot, doordat er een overdraai van ca. 30 meter optreedt. Defensie zou hebben aangegeven dat dit acceptabel zou zijn, maar bij gebrek aan wetenschap daaromtrent, kunnen reclamanten dit niet verifiëren. Binnen de A-zone mag geen bebouwing bevinden, evenmin overdraai.	De mogelijke verschuiving van de betreffende windturbine maakt geen onderdeel uit van het ontwerpbesluit. De windturbineposities die ten grondslag liggen aan het definitieve besluit staan niet binnen de A-zone van het munitiedepot en er is eveneens geen sprake van wiekoverslag.
3.17	3.11 (2)	Ook het plaatsen van windturbines in de B-zone is in strijd met het bestemmingsplan, omdat binnen deze zone geen bebouwing is toegestaan waarin zich regelmatig personen bevinden. Ten tijde van de oprichting en afbreking van de windturbines zullen er regelmatig personen aanwezig zijn. Ook gedurende de exploitatiefase zal er veelvuldig personeel aanwezig zijn om de windturbines te controleren en onderhouden	Een windturbine is geen bouwwerk waar zich regelmatig en gedurende lange perioden personen bevinden. Tijdens de bouwfase geldt dat er tijdelijk personen op de bouwsite aanwezig zijn. Dit is niet in strijd met de B-zone zoals beschreven in het bestemmingsplan. Tijdens de exploitatiefase zal periodiek onderhoud plaatsvinden. Het is onduidelijk waarop de zienswijze zich baseert met het stellen dat er veelvuldig personeel aanwezig zal zijn. Periodiek onderhoud betekent dat er een team van twee personen om de ca. twee maanden (afhankelijk van contracten/turbineleverancier) ongeveer een dagdeel aanwezig is voor onderhoud en inspectie. Er is derhalve slechts sporadisch sprake van aanwezigheid van mensen ten behoeve van de windturbines. Er is daarmee geen sprake van bebouwing die niet binnen de B-zone wordt toegestaan.
3.18	3.12	T.a.v. veldschuren wordt geconstateerd dat er geen gedegen	De betreffende veldschuren worden gebruikt als schuilstallen voor vee,

		onderzoek is gedaan. Er wordt in het MER geconcludeerd dat er zeer beperkte aanwezigheid van personen wordt verwacht, waarmee de verblijftijd vergelijkbaar is met normale werktijden op open agrarische velden in de buitenlucht. Dit is echter niet onderzocht, dus mogelijk verblijven er gedurende het jaar wel regelmatig personen, waardoor het een kwetsbaar object is	opslag van gereedschap en berging van wintervoorraden. Daarmee zijn de veldschuren geen kwetsbare of beperkte kwetsbare objecten en wordt aan wet- en regelgeving voldaan.
3.19	3.13	Over de mogelijkheid van ijsafzetting maken reclamanten zich ernstig zorgen. Reclamanten weten niet wat de gevaren voor hun eigen veiligheid zijn en/ of er effecten optreden bij vrieskoude. Onduidelijk blijft of er een ijsdetectiesysteem wordt geplaatst op alle windturbines	Het risico op ijsafzetting is minimaal. Uit het Handboek risicozonering windturbines komt naar voren dat dit naar schatting slechts twee keer per jaar voorkomt. IJs kan dan met name in het gebied onder de rotor neerkomen. Dit gebied is niet vrij toegankelijk en het risico is verwaarloosbaar klein gezien de sporadische aanwezigheid van mensen op het land, met name tijdens periodes waarin risico op ijsvorming optreedt, gedurende koud weer. Er is geen noodzaak om een separaat ijsdetectiesysteem te plaatsen.
3.20	3.14	Reclamanten voorzien bij de aanleg en onderhoud – daarnaast de uiteindelijke verwijdering – vele vervoersbewegingen, met onder andere groot materieel, zodanig dat het van invloed is op de verkeerssituatie en daarmee de bereikbaarheid van hun eigen onderneming en/of woning	Vervoersbewegingen tijdens de aanleg zijn zeer tijdelijk en lokaal van aard. Er is geen reden om aan te nemen dat dit een belemmering vormt voor de bereikbaarheid van ondernemingen en of woningen aangezien er geen aanleiding is om wegen af te zetten, anders dan mogelijk een beperkt aantal malen ter plaatse van de toerit van de turbinelocaties gedurende de momenten van bijzonder transport (zoals transport van bladen).
3.21	3.15	T.b.v. de vergunning is een verlichtingsplan opgesteld. Het verlichtingsplan laat echter alleen een verbeelding zien met de opmerking dat er overdag sprake is van wit vastbrandend licht en in de avond rood vastbrandend. Er is niet nader toegelicht of voor het verlichtingsplan toestemming is verkregen van de ILT. Daarnaast ontbreekt er een toelichting of deze vorm van verlichting de minst bezwarende wijze is	Voor Windpark Staphorst geldt de verplichting om luchtvaartverlichting toe te passen. Windpark Staphorst zal dit voor de nachtperiode vastbrandend uitvoeren waardoor de lichten minder de aandacht vragen ten opzichte van lichten met een knipperfrequentie. Daarnaast wordt de verlichting, afhankelijk van zichtafstanden, tevens gedimd om de hinder als gevolg van luchtvaartverlichting te beperken. De gevolgen van de obstakelmarkering die wordt toegestaan achten wij daarmee

		voor omwonenden.	aanvaardbaar. De voorgestelde markering past binnen de mogelijkheden van het Informatieblad van het Ministerie van I&W (indertijd van I&M). Een voorstel voor de verlichting dient op grond van het informatieblad ter instemming te worden voorgelegd aan de Inspectie Leefomgeving en Transport – Luchtvaart. Gezien de aansluiting op de mogelijkheden is er geen aanleiding te veronderstellen dat geen instemming zal worden verkregen.
3.22	3.16	Het aangrenzende bos de Zwarte Dennen is onderdeel van NNN. Dit bevat specifieke natuurwaarden die goed onderzocht moeten worden. Met name de overgang van landelijk gebied naar het bos is daarbij een punt om zorgvuldig te onderzoeken, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van vleermuizen en roofvogels. Reclamanten betwisten dat er gedegen onderzoek is gedaan	Onderdeel van de documenten behorende bij de aanvraag is een ecologisch onderzoek. Hierin is tevens ingegaan op NNN en de betreffende kenmerken en waarden van de het gebied. Het onderzoek is gedegen en volledig. Aanvullend is een bemalingsadvies opgesteld om eventuele effecten (en mitigatiemaatregelen) op het verdrogingsgevoelige gebied de Zwarte Dennen te bepalen. De aanvraag is aangevuld met dit onderzoek. Het onderzoek concludeert dat de invloed op het verdrogingsgevoelige gebied verwaarloosbaar klein is. In de zienswijze wordt niet aangegeven waarom wordt betwist dat er gedegen onderzoek is gedaan. De zienswijze heeft dan ook geen gevolgen voor het besluit.
3.23	4.1	Vooralsnog is naar reclamanten menen geen verwijdering-, sloop- of vervangingsplicht opgenomen in de omgevingsvergunning	De windturbines zijn tijdelijk vergund voor een periode van 25 jaar. Daarna dienen de windturbines te worden verwijderd aangezien er vanaf dat moment sprake is van een met de vergunning strijdige situatie als de windturbines niet worden verwijderd. Er is hierdoor geen aanleiding een verwijderings-, sloop- of vervangingsplicht op te nemen.
3.24	5.1	Voor de realisatie van het voornemen is vrijwillig een procedure van Milieueffectrapportage doorlopen. Het inschakelen van de cie m.e.r. door het bevoegd gezag geeft aan dat: - een project omstreden en of complex is	De initiatiefnemer heeft aangegeven vrijwillig de m.e.r.-procedure te doorlopen en de commissie voor de m.e.r. te willen inschakelen om meerdere varianten te onderzoeken en eenieder de gelegenheid te geven om daarbij betrokken te zijn, onder meer via de formele terinzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Daarbij heeft

		- een project betrekking heeft op nieuwe ontwikkelingen waarmee nog weinig praktijkervaring is opgedaan (zowel op inhoud als proces) - binnen de eigen organisatie onvoldoende deskundigheid en ervaring beschikbaar is om een goede beoordeling van de benodigde milieu informatie te maken	de initiatiefnemer gemeend dat dit de zorgvuldigheid ten goede komt. Het gestelde in de zienswijze komt dan ook niet overeen met de redenen van initiatiefnemer om de m.e.r.-procedure te doorlopen. Volledigheidshalve wijzen wij er nog wel op dat wij het doorlopen van de m.e.r.-procedure zien als een waardevolle toevoeging om te komen tot een zorgvuldig en afgewogen besluit.
3.25	5.2	De procedure is echter nog niet geheel of in het geheel nog doorlopen, omdat de commissie m.e.r. nog een advies moet geven. Het is daarom zeer aannemelijk juist vanwege de bovenstaande punten, dat het onderhavige MER nog op onvoldoende punten goed is gemotiveerd en nadere toelichting noodzakelijk is in een definitief besluit	Conform wat in artikel 7.29 lid 1 van de Wet milieubeheer is aangegeven, wordt het milieueffectrapport gelijktijdig met het ontwerpbesluit ter inzage gelegd. De Commissie m.e.r. is om advies gevraagd; dit toetsingsadvies wordt bij het definitieve besluit betrokken.
3.26	6.1	In het landschapsplan Staphorst spreekt men over het tegengaan van verrommeling in het gebied 'Boven de Leijen' (waarvan de Lommert deel uitmaakt). De gekozen opstellingsvariant is in het m.e.r.-onderzoek als landschappelijk negatief beoordeeld, waardoor er juist een verrommeling van het gebied wordt veroorzaakt. Het is voor reclamanten onduidelijk waarom er alsnog voor deze opstelling is gekozen.	Het MER bevat een beschrijving en beoordeling van de effecten op het landschap van het windpark. Het grootste effect gaat daarbij uit van de ingreep zelf, de plaatsing van de windturbines. Voor de gekozen opstelling achten wij de landschappelijke invloed aanvaardbaar, omdat de impact op de openheid en het zicht vanuit de kern Staphorst over het algemeen beperkt is. De keuze voor de opstelling is toegelicht in paragraaf 16.1 van het MER. Terzijde merken wij op dat het uitgewerkte projectplan, zoals dat is ingediend, nogmaals is beoordeeld door de onafhankelijke commissie van deskundigen (rapportage evaluatie beoordelingscommissie Staphorst van maart 2019, welke bij de stukken ter inzage is gelegd). Eén van de leden betreft de landschapsdeskundige van Het Oversticht. In de rapportage wordt geconcludeerd dat de clusteropstelling 'positief blijkt uit te werken' en 'minder dwingend overkomt'. Dit achten wij aanvullend ondersteunend aan de conclusie dat de effecten aanvaardbaar zijn.
3.27	6.2	Naast een onwenselijke verrommeling van het landschap is	De invloed op het beschermde dorpsgezicht van Staphorst en Rouveen

		er ook sprake van een inbreuk op een beschermd dorpsgezicht met meer dan driehonderd beschermde Rijksmonumenten. Volgens vaste jurisprudentie moeten dorpsgezichten bij de belangenafweging worden betrokken. Voor zoekgebied 8 geldt dat er gezien de ruimte in het gebied goede rekening kan worden gehouden met het beschermd dorpsgezicht. Onduidelijk is hoe het windpark rekening houdt met het beschermd dorpsgezicht. De enkele notie dat de windturbines geen invloed hebben op de waarden van het beschermde dorpsgezicht is te zwak ofwel onvoldoende.	is beoordeeld in hoofdstuk 10 en 16 van het MER. Hieruit volgt dat er geen inbreuk wordt gedaan op de waarden van het beschermd dorpsgezicht. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft in een overleg d.d. 15 februari 2019 aangegeven deze conclusie te delen. De resultaten zijn betrokken bij de besluitvorming en afgewogen, op basis waarvan geconcludeerd is dat het plan getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Wij zien niet in waarom, zoals insprekers stellen, de conclusie dat er geen negatief effect optreedt, niet voldoende is onderbouwd.
3.28	6.3 (1)	De RCE oordeelt dat vanaf een afstand van 1800 meter het contrast tussen de windturbine en het beschermde dorpsgezicht afzwakt. Deze afstand is geen voorgeschreven norm, het MER beschouwt deze afstand als zone waarbinnen verder onderzoek wordt geadviseerd. Reclamanten betwisten dat alleen binnen die zone onderzoek zou moeten plaatsvinden. Door het aantal Rijksmonumenten, in combinatie met het rijksbeschermd dorpsgezicht, is er sprake van een onaanvaardbare aantasting van het landschap en de woon, werk en leefomgeving.	Zie 3.27. Aanvullend geldt dat in het MER en de ruimtelijke onderbouwing niet is volstaan met een toetsing aan de hand van de adviesafstand van 1.800 m van de RCE maar dat een beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de visualisaties, zie ook hoofdstuk 10 van het MER. In de genoemde evaluatierapportage van de Beoordelingscommissie uit maart 2019 wordt eveneens op dit punt vastgesteld: 'Het beschermde dorpsgezicht blijft goed intact en interfereert niet met de opstelling.' Daarbij zien wij niet in dat sprake zou zijn van een onaanvaardbare aantasting van landschap, woon- werk- en leefomgeving. Uit de onderzoeken die aan het besluit ten grondslag liggen, volgt dat de gevolgen aanvaardbaar zijn, zowel voor het beschermd dorpsgezicht, landschap als de woon-, werk- en leefomgeving.
3.29	6.3 (2)	Voorts onderbouwen reclamanten de conclusie van het initiatiefvoorstel Realisatie Windenergie Staphorst van Prowind. De visuele impact op het beschermd dorpsgezicht in gebied 6 en 8 is door gerenommeerd adviesbureau B&vR als substantieel beoordeeld. Alleen zoekgebieden 1 en 9 tm 12 liggen ver genoeg om geen substantiële invloed te hebben.	Onderdeel van het MER zijn visualisaties, onder meer vanuit het beschermd dorpsgezicht van Rouveen en Staphorst. Deze visualisaties zijn betrokken bij de beoordeling van de effecten. De door indiener aangehaalde beoordeling door B&vR geeft geen aanleiding deze conclusie bij te stellen. Daarbij betreffen de door insprekers aangeleverde visualisaties geen standpunten vanuit het beschermd

		De andere zoekgebieden hebben een bepalende invloed op de beeldkwaliteiten van het lintdorp Staphorst – Rouveen, dus ook zoekgebied 8.	dorpsgezicht, maar lijken deze, ondanks dat een locatieaanduiding van het standpunt ontbreekt, ruim buiten het beschermd dorpsgezicht te zijn gelegen (zoals de Enk, JC Andelweg en de Eugte: dit betreft locaties die ruim buiten het beschermde dorpsgezicht zijn gelegen, zoals de bouwstijl van de woningen op de foto's laat zien). Deze door insprekers aangeleverde visualisaties kunnen daardoor niet leiden tot de conclusie dat bij de besluitvorming niet van de visualisaties uit het MER had kunnen worden uitgegaan.
3.30	6.4	Een handeling als het realiseren van een windpark kan tot strijd met art. 11 Monumentenwet leiden, dat blijkt bijvoorbeeld uit de afdelingsuitspraak over graaf en bouwwerkzaamheden naast het Rijksmonument Panorama Mesdag in Den Haag. Weliswaar was in die zaak uiteindelijk geen sprake van beschadiging, maar het verbod om monumenten te beschadigen geldt onverkort voor handelingen buiten het monument. De minister maakt zich daardoor schuldig aan overtreding van art. 11 monumentenwet en/of art. 2: lid 1 sub f wabo	Het is onduidelijk waar de zienswijze op doelt. Er ligt geen besluit voor van een Minister; er worden geen handelingen verricht die leiden tot strijdigheid met art. 11 Monumentenwet.
3.31	7.1	Er ontbreekt informatie richting de burger, terwijl dit een van de voorwaarden is voor de uitvraag van gemeente Staphorst: plannen maken alleen is niet voldoende. De gemeenteraad heeft meermaals vastgesteld dat de verwezenlijking van windenergie, een breed draagvlak en participatie van een grote waarde zijn. Het coalitieakkoord 2014- 2018 meldt dat voor grootschalige duurzaamheidsinitiatieven groot draagvlak onder inwoners aanwezig moet zijn. Tijdens de raadsvergadering van 6 juni 2017 heeft de gemeenteraad van Staphorst besloten dat de gemeente uitsluitend meewerkt aan windenergie als er zo breed mogelijk draagvlak aanwezig	Voor zover hierna (onder 3.32) niet inhoudelijk wordt gereageerd op deze zienswijze, nemen wij deze zienswijze voor kennisgeving aan en leidt deze niet tot aanpassing van het besluit. Overigens is de besluitvorming van de raad op 9 januari 2018 relevant voor de voorwaarden waaronder de gemeente meewerkt aan de realisatie van 12 MW aan windenergie.

		is, geen overlast en volledig coöperatief is.	
3.32	7.2	Reclamanten ontdekken al vroegtijdig dat: gelet op de procedure zijn de plannen bewust vooraf niet besproken met de bewoners. Van een breed draagvlak is geen sprake omdat veel omwonenden pas recent op de hoogte zijn van de plannen. Hoewel draagvlak geen wettelijk verplichting is, is het wel een aspect dat zich vertaalt in de belangenafweging die het bevoegd gezag bij de beoordeling van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het nieuwe windpark dient te maken. Vooral als het bevoegd gezag zelf eisen eraan stelt. De afdeling toetst daarbij ook of de gemeente de belangen van de omwonenden voldoende heeft onderzocht en aantoonbaar betrokken in haar belangenafweging.	De belangen van omwonenden zijn ruim voldoende onderzocht en zijn aantoonbaar actief betrokken in de belangenafweging. In de procesrapportage van de initiatiefnemer is dit uitgebreid toegelicht, deze rapportage heeft ter inzage gelegen bij de ontwerpbesluiten. In tegenstelling tot hetgeen is aangegeven hebben er diverse openbare raadsvergadering plaatsgevonden in de aanloop naar de uitvraag door de gemeente om initiatieven. In hetgeen gesteld wordt dat veel omwonenden pas recent op de hoogte zijn van de plannen herkent de gemeente zich niet. Er zijn diverse momenten geweest waarin omwonenden geïnformeerd zijn over de voorgenomen ontwikkeling. Zo zijn omwonenden tijdens het proces actief betrokken bij klankbordgroepavonden, zijn er diverse informatieavonden geweest waar omwonenden aanwezig waren en hebben er gesprekken plaatsgevonden met de werkgroep de Lommert. Daarbij is er een groot aantal bijeenkomsten georganiseerd inzake het initiatief, zowel buiten de procedurele stappen in het kader van besluitvorming, als in het kader van de ter inzagelegging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de publicatie van de ontwerpbesluiten. Deze bijeenkomsten zijn aangekondigd via de (lokale) huis-aan-huiskrant, voor de informatieavond van 3 oktober 2018, via huis-aan-huisbezorging bij 450 adressen rondom de locatie van het initiatief, en via de website van de gemeente en /of de initiatiefnemer. In de procesrapportage van de initiatiefnemer is dit uitgebreid beschreven in hoofdstuk 4. De gemeente heeft verder de uitvoering van het door de initiatiefnemer ingediende windplan laten beoordelen door de onafhankelijke beoordelingscommissie (rapportage maart 2019); deze commissie bevestigt dat de uitvoering conform het destijds ingediende windplan is verlopen.

			Ten aanzien van draagvlak kan aanvullend worden opgemerkt dat de Coöperatie inmiddels circa 225 leden heeft, allen inwoner van gemeente Staphorst. Het project wordt in aanloop (ontwikkelkosten) gefinancierd door (inmiddels 48) inwoners van de gemeente. Er zijn 30 grondeigenaren die participeren in de gezamenlijke grondvergoeding en 29 omwonenden die meedoen mee aan het omgevingsfonds.
3.33	7.3	De gemeente Staphorst handelt daarnaast in strijd met de omgevingsvisie Overijssel. Die geeft aan dat bij het realiseren van windparken het in hoofdlijnen moet gaan over het welzijn of goed voelen van de mens. Reclamanten voelen zich allesbehalve goed met de onderhavige aanvraag en maken zich grote zorgen om hun eigen welzijn.	Met betrekking tot de realisatie van windturbines gaat de provincie uit van generieke sturing op ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en sociale kwaliteit. Dit laatste aspect gaat over het welzijn en het “goed voelen” van de mens. In de Omgevingsvisie beperkt de provincie zich tot het welzijn van de mens in relatie tot de fysieke leefomgeving. Uit de effectbeoordeling komt naar voren dat voldaan kan worden aan de normen die gelden voor windturbines waardoor er geen aanleiding is onaanvaardbare aantasting van welzijn te verwachten. Daarnaast kent het provinciale beleid een aantal uitsluitingsgebieden. Het plan is niet in één van deze gebieden gelegen. Gezien het bovenstaande kan niet gesteld worden dat de gemeente in strijd met de Omgevingsvisie handelt.
3.34	7.4	Ook van enige participatie is geen sprake, omdat de aangeboden omwonendenvergoeding (tot 1300 meter) van WDS dwingt tot zwijgen, ontnemt rechtsbescherming en verplicht tot overhaast ondertekenen. Onduidelijk blijft of WDS heeft voldaan aan de procesparticipatie, die minimaal vorm geeft aan de overeenkomstige trede 4 (coproduceren) van de matrix, zoals opgenomen in het procesparticipatie kader – Realisatie windenergie Staphorst. In de vergunningaanvraag is te lezen dat het projectplan goede mogelijkheden biedt voor financiële participatie en	De procesparticipatie die initiatiefnemer heeft uitgevoerd is beschreven in de procesrapportage van de initiatiefnemer en beoordeeld door de onafhankelijke beoordelingscommissie. Deze stukken zijn ter inzage gelegd bij de ontwerpbesluiten en hierin is de feitelijke uitwerking beschreven. De omwonendenvergoeding is door initiatiefnemer aangeboden aan omwonenden en ligt niet voor ter besluitvorming. Het recht van omwonenden om via inspraak en/of het instellen van beroep op te komen tegen het windpark is in deze overeenkomst niet beperkt; dat is ook niet mogelijk. In algemene zin is hiermee aan niemand de

		procesparticipatie, maar verder is niet te lezen hoe dit feitelijk een uitwerking heeft gehad en of er veel omwonenden gebruik van hebben gemaakt.	publiekrechtelijke rechtsbescherming beperkt of ontnomen. Vanuit het oogpunt van contractvrijheid staat het initiatiefnemer vrij om de vergoeding slechts aan te (blijven) bieden aan omwonenden die het project steunen; net als dat het omwonenden vrijstaat om deze omwonendenvergoeding niet te accepteren. De mogelijkheden voor financiële participatie zijn in genoemde procesrapportage beschreven. Inwoners van de gemeente Staphorst kunnen lid worden van de coöperatie. De coöperatie heeft volgens de rapportage ruim 225 leden (216 unieke woonadressen). Financiële participatie wordt volgens de rapportage in de toekomst aangeboden. De structuur is daarbij toegelicht in de rapportage. Op grond van voorgaande is er geen aanleiding te veronderstellen dat er onvoldoende uitwerking is gegeven aan procesparticipatie of dat er onvoldoende mogelijkheden voor financiële participatie zijn of komen.
3.35	7.5	Van een goede communicatie met reclamanten is eveneens geen sprake geweest, de spelregels worden voortdurend tijdens de procedure aangepast. WDS was voornemens om samen met de omwonenden door middel van visualisaties te kijken naar de opstelling van het gebied en welke impact het windpark heeft op het landschap. Omwonenden hebben niet de mogelijkheid gekregen om voor de positiebepaling een visualisatie te zien om samen tot een positiebepaling te komen. Er is en blijft gesuggereerd dat er sprake zou zijn geweest van inspraakavonden. Dit is onjuist, omdat het alleen informatieavonden zijn geweest.	De initiatiefnemer heeft in haar procesrapportage in de klankbordgroep aangegeven visualisaties van de verschillende onderzochte opstellingen te hebben getoond, onder andere met de interactieve Windplanner tool waarbij van elk gewenst punt dat in Google Streetview beschikbaar is een visualisatie kan worden gemaakt. Dit is getoond en besproken in de klankbordgroep (klankbordgroep 30 januari 2019). De fotovisualisaties zijn door de initiatiefnemer via haar website beschikbaar gemaakt via de presentatie van de klankbordgroeptbijeenkomst. Voor het samenstellen van de klankbordgroep is diverse malen een oproep gedaan door de initiatiefnemer. In de klankbordgroep hebben diverse omwonenden en de werkgroep De Lommert deelgenomen. Overigens zijn ook in het oorspronkelijk ingediende windplan uit april 2018 reeds visualisaties opgenomen van verschillende standpunten. De initiatiefnemer heeft deze beschikbaar gesteld via haar website.

3.36		Bovendien is structureel de kern van het dorp Staphorst er uitgeknipt op kaarten om een positief beeld te schetsen	Dit punt wordt niet herkend. De onderzoeken die zijn uitgevoerd geven naar onze mening een goed beeld van de effecten van het plan op de omgeving.
3.37	7.6	De coalitie stelt dat in de gemeente Staphorst reeds voldoende energie wordt opgewekt met de aanwezige drie windturbines. 'Een uitbreiding van dit aantal is niet gewenst'. Daarnaast wordt er volgens de verkenning potentie windenergie Staphorst gekeken naar opschaling van de huidige drie windturbines. De verouderde windturbines zijn recent geüpgraded. Sanering van windturbines kan in het belang van een goede ruimtelijke ordening gewenst zijn, zo niet noodzakelijk. Onduidelijk blijft echter waarom er niet is gekeken of er op deze locatie nog extra windturbines gebouwd konden worden.	In hoofdstuk 1 van de ruimtelijke onderbouwing is de achtergrond van de totstandkoming van het plan toegelicht. Hieruit volgt dat de aanleiding voor het realiseren van extra windturbines is gelegen in de provinciale opgave die de gemeente onder eigen regie wenst te realiseren. Zie verder de zienswijze beantwoording onder 2.1. Opgemerkt wordt dat voor de opvatting van de raad bepalend is de meest recente besluitvorming met betrekking tot de realisatie van windenergie van 9 januari 2019.
3.38	8.1	Een van de grootste gebreken in het plan van WDS is dat er bij de aard, omvang, frequentie, duur en intensiteit van de mate van hinder van het windpark is gekeken vanuit het midden van het plangebied, daarbij is een straal van 1000 meter toegepast om te kijken of er sprake is van overlast voor omwonenden. Hier is het plan op beoordeeld met een maximale score van 5 punten. Dit is niet conform de richtlijn van de ABRvS, die geeft aan dat binnen een straal van 10x de tiphoogte, gemeten vanaf de voet van de windturbine hinder ontstaat. In dit geval is dat meer dan 2 kilometer. Hierdoor liggen er ruim 2635 woningen binnen de straal van hinder, maar ook buiten die straal is er, zij het in mindere mate, sprake van hinder voor omwonenden die wonen, leven en werken bij dit windpark.	Bij het bepalen van de effecten voor omwonenden of andere van de voorliggende besluiten is geen straal van 1.000 m vanuit het midden van het plangebied gehanteerd. De effecten zijn bepaald waar deze optreden, op basis van de onderzoeksresultaten, en aan de hand van de omvang van de effecten – waarbij de afstand niet bepalend is geweest. . Volledigheidshalve zij er op gewezen dat (ook) de ABRvS geen richtlijn/richtafstand hanteert voor het ontstaan van hinder. Zie ook hiervoor de betreffende uitspraak (21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616) waarin is aangegeven dat de ABRvS een richtafstand hanteert om vast te stellen of een appellant nog belanghebbend is waarbij als vuistregel geldt dat buiten deze afstand geen gevolgen van enige betekenis verwacht hoeven te worden. De ABRvS heeft niet gesteld dat hinder binnen deze afstand optreedt.
3.39	8.2	De beoordelingscommissie is daarom door het voorgaande	Het windplan van initiatiefnemer en de beoordeling door de

		foutief ingelicht en heeft hierdoor beoordeeld en getoetst op basis van de veronderstelling dat er meer dan 6 woningen in de Lommert last zullen hebben van de windturbines volgens het onderzoeksrapport van Pondera in April 2018. Er liggen juist 35 a 35 woningen in een straal van 1000 meter.	onafhankelijke commissie vormen de aanleiding van het initiatief, maar maken geen onderdeel uit van de besluitvorming die voorligt. De besluitvorming heeft betrekking op het plan waarvoor vergunning is aangevraagd en waarvoor wij hebben vastgesteld dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De zienswijze geeft dan ook geen aanleiding het besluit aan te passen.
3.40	9.1 (1)	Pondera Consult heeft voor de gemeente Staphorst in 2017 een verkenning uitgevoerd naar potentiële gebieden voor windenergie. Uit deze analyse komen twaalf mogelijke gebieden voor windmolens in de gemeente naar voren. Het windplan 'Samen voor de wind' is door de onafhankelijke adviescommissie als beste van vijf plannen bevonden. De commissie heeft daarbij inhoudelijk gekeken naar zoekgebied 8, omdat het windplan zoekgebied 6 overduidelijk als terugvaloptie had gepresenteerd en niet als volwaardig alternatief. Deze terugvaloptie werd benoemd omdat er concreet zicht was op een belemmering in zoekgebied 8, namelijk door stagneren van de ruilverkaveling. Reden voor de commissie om niet tot beoordeling van het plan in dit gebied (nummer 6) over te gaan. Er is dus niet serieus gekeken naar alternatieve locaties, waarbij zoekgebied 8 meteen, om onduidelijke redenen, is gekozen als locatie.	Het besluit dat voorligt ziet op het door de initiatiefnemer voorgestelde plan voor windturbines in het zogeheten zoekgebied 8. Wij dienen te beslissen op de aanvraag om omgevingsvergunning zoals deze is ingediend; Ter aanvulling, vanuit het oogpunt van transparantie over het voortraject, merken wij op dat uit het windplan van initiatiefnemer volgt dat zij het windplan wenst te realiseren in zoekgebied 8. De beoordelingscommissie is niet door de gemeente verzocht om zelfstandig alternatieve locaties te vergelijken, maar om ingediende windplannen te beoordelen, zoals zij heeft gedaan. De beoordeling door de beoordelingscommissie is verder – zoals hiervoor reeds toegelicht – niet relevant voor de vraag of op goede gronden de aangevraagde omgevingsvergunning is verleend.
3.41	9.1 (2)	Daarnaast noemt de rapportage van de commissie dat zoekgebied 6 wegvalt vanwege de zichtrelatie met het beschermd dorpsgezicht, dit terwijl zoekgebied 8 ook valt onder het beschermd dorpsgezicht.	Het project waarvoor vergunning is aangevraagd betreft windturbines in het zogenaamde zoekgebied 8. De effecten op het beschermd dorpsgezicht zijn in het MER onderzocht en in de ruimtelijke onderbouwing beoordeeld. Hieruit volgt dat er geen inbreuk op het beschermd dorpsgezicht optreedt. Er is dan ook geen aanleiding om vanuit dit aspect aan de keuze voor de locatie te twijfelen.
3.42	9.2	Ook het MER en de onderhavige stukken geven niet aan	In het MER is in hoofdstuk 2 conform het advies van de commissie MER

		waarom zoekgebieden 6 geen optie is voor realisatie van een windturbinepark, net als de overige 11 gebieden, dit terwijl de commissie m.e.r. daar expliciet naar heeft gevraagd. Uit de evaluatie van de beoordelingscommissie blijkt immers dat zowel zoekgebied 6 als 8 waren voorgesteld in het plan van WDS. Dat het MER vervolgens aangeeft dat zoekgebied 8 het gebied is waarbinnen de WDS de windturbines wil realiseren, komt daarom voor reclamanten volledig uit de lucht vallen.	beargumenteerd waarom vanuit milieuoverwegingen gekozen is voor de locatie van het initiatief en niet voor andere locaties. Daarbij is ingegaan op de aspecten hinder, vanuit het oogpunt van woningen, landschap, ecologie en ruimte om inrichtingsalternatieven te kunnen ontwikkelen. In haar advies op het MER heeft de commissie voor de m.e.r. dit beoordeeld en geadviseerd dit te betrekken bij de besluitvorming. Dit is gedaan in paragraaf 4.1 van de ruimtelijke onderbouwing.
3.43	9.3 (1)	Er heeft geen afweging plaatsvonden naar de alternatieve zoekgebieden of locaties. Reclamanten onderbouwen de conclusies uit het initiatiefvoorstel van Prowind. De gebieden 9 t/m 12 zijn de beste locaties, omdat de windturbines daar het minste verstorend werken op de bestaande landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit. De locatie Westerhuizingerveld is volgens het initiatiefvoorstel een ruimtelijke uitstekende locatie voor plaatsing van windturbines.	Wij dienen te beslissen op de aanvraag om omgevingsvergunning zoals deze is ingediend. Verder wijzen wij er op dat het MER voor alle zoekgebieden in hoofdstuk 2 met behulp van een aantal waardenkaarten (landschap, ecologie en belemmeringen zoals woningen en de laagvliegroute van Defensie) laat zien dat er voor alle locaties, in meer of mindere mate aandachtspunten gelden. Op grond van de informatie uit het MER is een afweging gemaakt een besluit te nemen inzake de locatie van het initiatief. Hetgeen de zienswijze aanvoert ten aanzien van het aspect landschap maakt dit niet anders. Daarbij is, zoals reeds aangegeven in het door de insprekers aangehaalde initiatiefvoorstel van Prowind, door insprekers gebruik gemaakt van standpunten ruim buiten het beschermd dorpsgezicht, en is voorbij gegaan aan de beoordeling die heeft plaatsgevonden voor het initiatief en waaruit volgt dat geen inbreuk wordt gemaakt op het beschermd dorpsgezicht. Het gestelde dat gebieden 9 t/m 12 de minste verstorende werking op het bestaande landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit kan niet worden gevolgd. Voor alle locaties geldt dat, gezien de schaal van de windturbines, een zekere negatieve invloed op bestaande landschappelijke kwaliteit optreedt.
3.44	9.3 (2)	Daarnaast is het opmerkelijk dat de gemeenteraad niets heeft	In de ruimtelijke onderbouwing is de recente gemeentelijke

		gedaan met het in 2012 vastgesteld notitie: Duurzaam Bedrijvenlandschap. Dit plan ligt bij de provincie en voorziet dat toekomstige windturbines en andere alternatieve energie in dit gebied zou plaatsvinden. De provincie Overijssel heeft dit zoekgebied altijd met prioriteit aangewezen als geschikte locatie voor windenergie.	besluitvorming over de keuze en onderbouwing voor de door initiatiefnemer gekozen locatie toegelicht. De notitie Duurzaam Bedrijvenlandschap uit 2012 is daarmee achterhaald en niet relevant. De positie van de provincie Overijssel is daarbij niet relevant aangezien zij de gemeente Staphorst de gelegenheid heeft geboden de realisatie van windenergie zelf ter hand te nemen.
3.45	9.4	Op basis van de taakstelling en de keuze voor de locatie zijn er vier opstellingsprincipes ontworpen. Deze zouden zijn teruggekoppeld aan belanghebbenden (omwonenden) om terugkoppeling te vragen over de uitgangspunten en de opties. Reclamanten moeten echter constateren dat, gezien de feiten en omstandigheden, er geen sprake is van een terugkoppeling, enkel een contactmoment om te laten zien dat er voldaan is aan de richtlijnen om hinder voor inwoners zoveel mogelijk te beperken en die is gericht op ruimtelijke kwaliteit. Dat is ook tegenstrijdig met het originele idee van WDS waarin staat: de coöperatie beoogt dat de bevolking van Staphorst zelf kan bepalen waar en hoe de windmolens worden gerealiseerd.	In de Notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD) zijn de vier voorgenomen opstellingsprincipes voor eenieder voorgelegd voor advies. Daartoe is ook een informatieavond georganiseerd waar deze opstellingen zijn gepresenteerd. In de reacties op de NRD zijn geen additionele opstellingsalternatieven naar voren gekomen; ook nu noemen insprekers geen alternatieve opstellingen. Wij merken verder op dat de doelstellingen van de coöperatie als zodanig niet het kader vormen voor onze besluitvorming; de aanvraag omgevingsvergunning dient binnen de kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht te worden beoordeeld.
3.46	9.5	Na de beoordeling van het plan van WDS zijn de opstellingen verplaatst in varianten A t/m D, waarbij de 90 uitgenodigde omwonenden werden gedwongen tijdens de bewonersbijeenkomst op 22 januari 2019 een keuze te maken. Bewoners werden gevraagd naar hun keuze over de verschillende opstellingen. Actieve omwonenden die zelf om informatie hebben verzocht wisten al dat de opstellingsvarianten A en D zouden afvallen omdat de windturbines niet binnen de A-zone gerealiseerd kunnen worden. Via een leden nieuwsbrief van nov-dec 2018 waren	De betreffende avond van 22 januari jl. betrof geen inspraakavond in het kader van het voorliggende besluit doch maakte onderdeel uit van de afstemming van de initiatiefnemer met de omgeving. Het plaatsvinden van deze avond is opgenomen in de procesrapportage van initiatiefnemer en er is kennis genomen van deze rapportage.

		reclamanten er verder van op de hoogte dat het bestuur had besloten dat het bestuur het gebied tussen de bovenweg-Gorterlaan hadden gekozen, daarmee zou opstelling C dus ook vervallen. Er was daardoor op de eenzijdige – d.w.z. eenrichtingsverkeer – informatieavond- van een inspraakavond kan immers geen sprake zijn – van 22 januari 2019 geen sprake van enige keuze en de georganiseerde avond was in dat opzicht volledig misleidend	
3.47	9.6 (1)	Alternatief B is door WDS beoordeeld tot het beste plan met opstelling van de molens binnen de A=veiligheidszone van het munitiedepot, terwijl Pondera Consult aangeeft dat Defensie 'dit liever niet heeft' en dat defensie 'er waarde aan hecht dat dit niet gebeurt'.	De zienswijze kan niet gevolgd worden. Alternatief B uit het MER ligt ten grondslag aan het voorkeursalternatief waarvoor vergunning is aangevraagd. Initiatiefnemer heeft aangegeven in haar procesrapportage dat dit is afgestemd met Defensie als belanghebbende van het munitiedepot. Daarin zien wij geen bezwaar tegen het besluit.
3.48	9.6 (2)	Ook blijft onduidelijk of er nog sprake is van een uitbreiding van het munitiedepot en er dan geen strijd optreedt met de locatiekeuze	Er is geen voorgenomen uitbreiding van het munitiedepot bekend bij ons.
3.49	10.1	Gedurende de procedure van de locatiekeuze is veelvuldig sprake geweest van politieke onrust. Reclamanten noemen daarbij onder andere de volgende situatie: Uit de raadsvergaderingen is gebleken dat onduidelijke was of de locatiekeuze een politieke keuze was. Pas later is de wethouder erachter gekomen dat de locatiekeuze geen politieke keuze was. Zo is in het raadsbesluit, d.d. 12 december 2017, nog opgenomen dat de gemeente de regie zou houden over het planologische proces, dus ook de locatiekeuze. Dit is uiteindelijk niet overgenomen in het raadsbesluit van 9 januari 2018. Daarnaast is er twee maanden geleden, 16 april, 2019, nog een motie ingediend	Besluitvorming over windenergie is complex en vereist zorgvuldigheid. Om die reden is diverse malen in de openbare raadsvergaderingen gesproken over de realisatie van windenergie, het proces om te komen tot extra windenergie en het besluit over het initiatief. Daarbij is ook ruimte geboden voor insprekers om hun visie/standpunt neer te leggen – waarvan ook gebruik is gemaakt. Om de "politieke onrust" te onderbouwen worden door reclamanten diverse, niet nader onderbouwde stellingen geponeerd. Deels suggestief, deels onjuist. Locatie 8 is net vanaf het begin omstreden geweest. Locatie 8 is genoemd in het rapport van Pondera Consult van 22 november 2017. Dit rapport is betrokken bij de besluitvorming van de raad op 12 januari 2018. Locatie 8 is hierbij geen punt van discussie voor de raad geweest.

		ten aanzien van de locatiekeuze en aangenomen. Zo is zeer recent, 11 juni 2019, het CDA uit de coalitie gestapt. De exacte reden daarvan is nog niet bekend, maar het windpark heeft hier zeker een rol in gespeeld, omdat de motie is ingediend door het CDA samen met de SGP. Reclamanten achten de gang zodanig dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur worden geschonden. Aangezien de locatie vanaf het begin omstreden was en er grote angst was voor bestuurlijke onrust, wat zich uiteindelijk dus ook heeft verwezenlijkt, hebben ook geen grote commerciële partijen zich gemeld bij de gemeente. Zij wilden bij voorbaat dit risico al niet lopen.	Ook hebben zich geen insprekers gemeld, ten einde iets over potentiële locaties naar voren te brengen. Pas nadat het college een keuze had gemaakt uit de verschillende initiatieven, zijn vragen over de locatiekeuze aan de gemeente gesteld. Dat andere partijen geen initiatief voor deze locatie hebben ingediend, is een afweging van deze partijen geweest, maar mogelijke onrust kan hierbij geen rol gespeeld hebben. Niet gevolgd kan worden waarom dit in strijd is met algemene beginselen van bestuur. De stelling in de zienswijze dat zich 'geen grote commerciële partijen' hebben gemeld kan eveneens niet gevolgd worden – nog los van het feit dat dit niet relevant is voor de motivering en de afweging ten behoeve van de aanvaardbaarheid van dit besluit - aangezien meerdere initiatiefnemers, die als 'grote commerciële partij' kunnen worden gekenschetst een plan hebben ingediend. Hieronder valt ook het door insprekers zelf genoemde, en bij de zienswijze bijgevoegde, initiatief van Prowind. Blijkens de website van dit bedrijf ontwikkelt dit bedrijf windenergie in Duitsland, Nederland en Canada, heeft zij reeds 220 MW aan windenergie in bedrijf, 443 MW bouwrijp en bijna 600 MW gepland.
3.50	11.1	Molenbouwers, grondeigenaren, investeerders zijn degenen, die zich verrijken. Omwonenden buiten de 1.300 meter vallen buiten de boot voor gelden die ter schikking komen aan direct omwonenden, terwijl ook deze omwonenden hinder gaan ondervinden.	zie beantwoording bij 3.34
3.51	11.2	Het is bovendien ook onzeker of het financiële rendement daadwerkelijk wordt gehaald. De business-case van het windpark is niet overtuigend en er is juist sprake van een kritieke businesscase. Volgens reclamanten is de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het plan te onzeker. Deze kritieke businesscase komt onder andere door de lage	De businesscase is geen openbare informatie. Het is dan ook onduidelijk waarom indiener van mening is dat de businesscase kritiek zou zijn. Aangezien het project aanspraak kan maken op SDE+ subsidie is er geen aanleiding te veronderstellen dat het project financieel niet uitvoerbaar is.

		windsnelheid en de jaarlijkse verlaging van SDE+ subsidie	
3.52	12.1	Er bestaat gereede twijfel dat de beoordelingscommissie initiatieven Windenergie Staphorst onafhankelijk is, aangezien de commissie bestaat uit een landschapsarchitect die samen met het Overijssels particulier Grondbezit invulling geeft aan het Landgoedconsultenschap in Overijssel. Doelstelling bij het Landgoedconsultenschap: het ontwikkelen van nieuwe economische dragers in relatie tot de ruimtelijke kwaliteit	Eén van de leden van de beoordelingscommissie is landschapsarchitect bij Het Oversticht. De deskundigheid en onafhankelijk van zowel Het Oversticht als de betreffende deskundige staan voor ons niet ter discussie. De ontwikkeling van nieuwe economische dragers voor landgoederen in Overijssel heeft geen enkele relatie met het plan dat voorligt.
3.53	13.1	Reclamanten willen de aandacht vragen over de veelgehoorde aansluitingsproblematiek. Veel energieprojecten kunnen niet worden aangesloten op het elektriciteitsnet omdat er geen capaciteit meer beschikbaar is. Er moet eerste geïnvesteerd worden in de capaciteit van het netwerk voordat er nieuwe projecten aangesloten kunnen worden, bijvoorbeeld in Zwolle. Het is dan ook onduidelijk of het huidige plan gemakkelijk aangesloten kan worden op het netwerk. Reclamanten verzoeken een schriftelijke bevestiging van Enexis dat het project aangesloten kan worden.	Voor Windpark Staphorst geldt dat zij over een ondertekende offerte van Enexis beschikt. Dit geeft Windpark Staphorst de garantie om op het regionale net te worden aangesloten. Daarmee is er geen aanleiding te veronderstellen dat het voornemen geen uitvoerbaar project betreft. Wij zien geen aanleiding deze bevestiging met indiener te delen.
3.54	14.1	Reclamanten verwachten een reële verlaging van hun woningwaarde. Recent heeft M. Droës, onderzoeker en vastgoedeconoom aan de Universiteit van Amsterdam, nog kunnen bevestigen dat 6300 woningen rond een toekomstig windpark tot 40 miljoen in waarde dalen. Reclamanten verzoeken daarom tot inzage van de anterieure overeenkomst. Hierin is opgenomen dat omwonenden aanspraak maken op planschade en welk bedrag hiervoor gereserveerd is. Reclamanten vermoeden dat dit bedrag te laag is ingeschat.	Ruimtelijke ontwikkelingen, zoals windturbines, kunnen van invloed zijn op de waarde van vastgoed. Indien indiener verwacht dat zijn of haar woning minder waard wordt als gevolg van de komst van windturbines, is het zijn of haar recht een verzoek tot planschade in te dienen bij de gemeente. Op basis van dat verzoek zal de waardevermindering worden bepaald. Onderzoek van de UvA en de Vrij Universiteit uit 2014 wijst uit dat de waardedaling gemiddeld 1,4-2,3% kan zijn afhankelijk van de locatie van woningen ten opzichte van windturbines en potentiële effecten die worden ondervonden. Wij zijn verder slechts gehouden om een zakelijke samenvatting van de met initiatiefnemer gesloten

			anterieure overeenkomst bekend te maken en zijn daardoor niet verplicht om de door insprekers genoemde informatie te verstrekken. Daar komt bij dat de aanspraak van omwonenden op planschade rechtstreeks volgt uit de Wet ruimtelijke ordening – zodat dit dus niet is (en niet hoeft te worden) geregeld in de anterieure overeenkomst. Wij kunnen wel bevestigen dat initiatiefnemer de planschade voor zijn rekening dient te nemen en dat dit ook met de anterieure overeenkomst is verzekerd. Het is verder geenszins gebruikelijk dat deze overeenkomst vermeld welk bedrag voor planschadevergoeding is gereserveerd. De met initiatiefnemer gesloten overeenkomst kent ook geen bepaling op dat punt.
3.55	15.1	Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord besluit en goed gemotiveerd besluit niet is voldaan en dat er is gehandeld in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zij verzoeken u het voorgaande mee te wegen bij de vaststelling van de omgevingsvergunning voor het bouwen en exploiteren van Windpark Staphorst, maatwerkvoorschriften voor slagschaduw en verklaring van geen bedenkingen.	Op de argumenten in de zienswijze t.a.v. het vermeend niet kunnen voldoen aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit en dat er zou zijn gehandeld in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur, is in deze Nota van Antwoord inhoudelijk geantwoord. De Nota van Antwoord en haar inhoud wordt meegewogen bij het vaststellen van de definitieve besluiten. De zienswijze geeft geen aanleiding de besluiten aan te passen.
3.56	15.2	Daarnaast vraag ik u mij een vergoeding voor de kosten van rechtsbijstand toe te kennen, indien deze zienswijze (deels) gegrond wordt verklaard volgens de geldende norm en vanwege de verwijtbaarheid bedoeld in art. 7:15 Awb.	U kunt pas aanspraak maken op een vergoeding voor de kosten van rechtsbijstand op het moment dat uw beroep op punten gegrond wordt verklaard. Daar is in deze zienswijze periode voor het ontwerpbesluit geen recht toe, noch sprake van.
3.57	15.3	Reclamanten houden vast aan conclusies, zoals beschreven in de zienswijze – betreffende in ieder geval: PAS, LFG, slagschaduw, externe veiligheid, obstakelverlichting, NNN, verwijdering, landschap, Rijksbeschermd dorpsgezicht en monumenten, procedure, besluitvorming, participatie, draagvlak en communicatie, onderzoek, locatiekeuze,	Op de in de zienswijze genoemde punten is in deze Nota van Antwoord inhoudelijk geantwoord. Ons inziens leidt de zienswijze niet tot een wijziging van het definitieve besluit ten opzichte van het ontwerpbesluit.

		bestuurlijke onrust, financieel, en verzoeken u af te zien van het bestreden besluit of in ieder geval om aanhouding daarvan gezien de recente uitspraak van de Afdeling inzake PAS.	
4.1	-	Indiener wil bezwaar aantekenen tegen de komst van 3 windturbines in de Lommert. Indiener is woonachtig met kinderen op een boerderij aan de Schapendijk. De argumenten zijn:	Wij nemen deze mededeling ter kennisgeving aan.
4.2	-	Staan in gezichtsveld – ‘De locaties van de windturbines komen in mijn gezichtsveld wat het zicht er niet beter op maakt.’	In het MER en de ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de omgevingsvergunning is de landschappelijke impact van Windpark Staphorst beoordeeld en afgewogen. De windturbines kunnen zichtbaar zijn vanuit verschillende standpunten en zijn daarmee van invloed op het bestaande landschap. Het effect op het landschap wordt echter aanvaardbaar geacht. Deze zienswijze leidt dan ook niet tot aanpassing van het besluit.
4.3	-	Geluidsoverlast – ‘Van de geluidsoverlast hebben we dag en nacht overlast’.	In het akoestisch rapport bij het MER en de vergunningaanvraag is berekend wat de geluidsbelasting is ter hoogte van gevoelige objecten. Het onderzoek wijst uit dat het windpark aan de geluidsnormen van het Activiteitenbesluit voldoet. Daarmee is de hinder als gevolg van geluidsbelasting van windturbines beperkt en aanvaardbaar alsmede is sprake van een goede ruimtelijke ordening.
4.4	-	Overlast verlichting op windmolens – ‘Ook de verlichting op de windmolens (rode lampen voor vliegverkeer) zal overlast geven in de avonduren’	Het is verplicht om luchtvaartverlichting toe te passen bij windturbines met een hoogte van 150 meter of meer. Om de hinder als gevolg van luchtvaartverlichting op voorhand te beperken worden de lampen in de avond- en nachtperiode vastbrandend uitgevoerd, zodat deze minder aanwezig zullen zijn. Voor het type verlichting geldt dat dit een puntbron betreft, waardoor de lichtuitstraling minimaal is. Zie verder ook de reactie bij zienswijze 3.21.
4.5	-	Storing radio ontvangst bij zendarmateur – mijn hobby is	Effecten van windturbines op radio(zend)apparatuur kunnen voorkomen

		zendamateur, hiervoor heb ik een vergunning. Door de windturbines van 212 meter zullen er storingen ontstaan bij het maken van verbindingen met andere amateurs als het ontvangen hiervan.	als een windturbine (deels) in een verbinding staat. De vergunde verbindingen worden beheerd door Agentschap NL. Deze verbindingen zijn opgevraagd en beoordeeld in het MER. Hieruit volgt dat er geen effecten te verwachten zijn. Het leggen van 'vrije' verbindingen door zendamateurs wordt door AgentschapNL onder voorwaarden toegestaan op basis van een vergunning. De vergunning staat toe gebruik te maken van verschillende frequenties voor het zenden en ontvangen van (radio)signalen. De vergunning geeft echter geen recht op een ongehinderd signaal. De betreffende verbindingen zijn niet ruimtelijk beschermd. De mate van beïnvloeding van verbindingen zal gezien de ligging van de windturbines en de afstand tot de zender gering zijn. Indien wel sprake is van verstoring, zal dit slechts bij een beperkt aantal frequenties optreden, gezien de beperkte breedte van de windturbine-onderdelen (i.r.t. de afstand). Zelfs als er sprake zou zijn van verstoorde verbindingen, wordt het belang van duurzame energie door de gemeente in dit geval groter geacht.
4.6	-	Waardevermindering woning – bovenstaande punten leiden tot vermindering van de waarde voor mijn huis	Ruimtelijke ontwikkelingen, zoals windturbines, kunnen van invloed zijn op de waarde van een woning. Verschillende factoren zijn hierop van invloed. Indien verwacht wordt dat een woning in waarde verminderd als gevolg van de realisatie van Windpark Staphorst, kan de woningeigenaar een verzoek tot planschade indienen bij de gemeente Staphorst.
4.7	-	Wat ook storend is, is dat er geen overleg met buurtbewoners is geweest al dan niet een compensatie is aangeboden.	In de procesrapportage die door de initiatiefnemer is opgesteld is inzicht gegeven in het gevoerde overleg en de mogelijkheden voor financiële participatie. Hetgeen in de zienswijze wordt gesteld wordt derhalve niet herkend.

4. CONCLUSIE

De zienswijzen van reclamanten worden niet overgenomen en geven geen aanleiding tot aanpassing / wijziging van de ontwerpen.